

Тема 9

Вправляємося у чеснотах

Мета катехитична — загальна

Вправляючись у чеснотах, виявляємо свою любов до Бога.

Мета навчальна

Дитина знатиме: чесноти наближують нас до Бога; щоб жити з Богом, практикуємо чесноти й уникаємо гріхів; Церква дає нам перелік головних гріхів і протилежних їм чеснот.

Дитина вмітиме: навести приклад, як діяти згідно з чеснотами.

Методи: розповідь, інтерактивна вправа «Дай пораду», інтерактивна вправа «Поеднай у пари».

Дидактичні матеріали: напис назви кожного гріха з протилежною чеснотою на окремому листку А4 (8 аркушів) — додаток 1, 8 конвертів із вкладеними листами з додатку 3, вісім чистих аркушів формату А4, видрукувана таблиця з додатку 2 для кожного учня.

Хід заняття

I. Вступ. Організація групи. Емоційне налаштування

Привітання

Катехит вітається християнським привітом та просить учнів пригадати і розповісти про добрий вчинок, який їм вдалося зробити за минулий тиждень.

Молитва

Катехит запрошує дітей до покаяння. Моляться «Ослаби, прости, відпусти, Боже».

II. Актуалізація опорних знань

Катехит пригадує учням тему минулого заняття. Вчинки людини можуть бути навмисними (якщо робимо їх свідомо і добровільно) і випадковими (якщо робимо нехотючи, ненавмисно). Гріх — це коли «навмисно» ображаємо Бога своїми вчинками, чинимо зло іншим людям, собі, природі. Бог хоче, щоб люди були щасливими і довіряли Йому. Також можна поставити учням кілька запитань, що стосуються історії першого гріха.

- У чому полягав гріх Адама і Єви?
- Чи призналися Адам і Єва у своєму гріху?

- **Що зробив Бог після гріха Адама і Єви?**

Сьогодні ми будемо говорити про чесноти. Чеснота є протилежністю до гріха.

III. Вивчення нового матеріалу. Читання Святого Письма

Знаємо зі Святого Письма, що мета нашого життя — любов до Бога і ближніх. Ми не можемо її досягнути, допоки над нами панують гріхи. Ще у раю люди отримали одну-єдину заповідь — заповідь стриманості (не їсти з дерева, що росте посередині саду). І цієї чесноти було достатньо, щоб зберегти перших людей у чистоті. Коли Адам і Єва її порушили, всі інші гріхи поступово почали володіти їхніми серцями.

Гріхи зчиняють у душі людини великий безлад, воюючи один з одним за перше місце. Як наслідок — людина вже сама не знає, чого хоче.

Підступність гріхів у тому, що вони паразитують на природньому бажанні людини бути щасливою, і замість справжніх цінностей підсовують їй фальшиві. У Посланні апостола Павла до римлян читаємо: «Не дозволяй, щоб зло тебе перемогло, але перемагай зло добром» (Рим 12, 21). Саме таким добром є чесноти.

«Чеснота є постійним і твердим нахилом робити добро» (ККЦ, п. 1833).

А Катехизм «Христос — наша Пасха» перераховує вісім головних гріхів і протилежних їм чеснот: **обжерливість — поміркованість, розпуста — ціломудреність, грошолобство — жертовність, смуток — радість у Святому Дусі, гнів — довготерпеливість, нудьга — бадьорість духу, марнославство — смиренномудрість, гордість — покаяння.**

Катехизит може приготувати напис назви кожного гріха з протилежною чеснотою на окремому листку А4 і прикріпити їх на дошці. Відтак коротко пояснює значення кожної з чеснот.

- **Поміркованість** — це золота середина, щоб не забагато, але і не замало. Поміркованість може проявлятися у їжі, поведінці.
- **Ціломудреність** — «цілий» і «мудрість» — це мудрість збереження себе цілим від гріха розпусти, це вміння любити по-справжньому.
- **Жертвність** — це вміння ділитися тим, що маємо.
- **Радість у Святому Дусі** є наслідком нашої довіри Богові. Ми віримо, що Бог є з нами, турбується про нас і це дає нам радість.
- **Довготерпеливість** можна ще назвати лагідністю чи тихістю, що походить з відчуття Божого захисту.
- **Бадьорість духу** походить від надії на Боже милосердя і наповнює нас бажанням жити.
- **Смиренномудрість** — це вміння подивитися на себе Божими очима, приймати себе та інших як Божих дітей.

- **Покора** — полягає в тому, щоб пізнати свою гідність Божої дитини.

Інтерактивна вправа «Вилови слова з тексту»

Катехит ділить учнів на вісім груп, кожна отримує назву однієї з чеснот. Відтак, читає текст оповідання. Завдання для всіх груп полягає в тому, щоб уважно слухати розповідь. Коли звучатиме назва чесноти, до якої вони «належать», всі учасники групи повинні присісти (встати зі стільця, плеснути в долоні тощо).

Як Оленка історії шукала (оповідання)

На канікули батьки привезли Оленку в карпатське село до тітки Катерини, старшої сестри тата. До її хати Оленка летіла як на крилах. Так уже хотілося почути незмінне тітчине «моя ж ти радість від Бога» і втонути в її обіймах.

А потім, мов намистини, нанизувались на нитку часу безтурботні літні дні. І відпочинку, і пригод було доволі. Тітка всьому вміла дати раду. Піти на річку купатися чи до лісу по ягоди — та залюбки, але завжди із завбачливим нагадуванням про поміркованість. Мовляв, май міру, щоб мені потім не «гавкала» вночі, бо вода в гірській ріці холодна. Або щоб за живіт не трималася, об'ївшись лісовою смакотою.

Оленці подобалось допомагати тітці господарювати на обійсті. Особливо, як кажуть гуцули, «робити сіно». Одного разу вони трохи забарилися... А все через сусідських хлопчаків. Такий галас учинився в них на подвір'ї! Василь з Іванком щодуху втікали, бо за ними гналася з мітлюю баба Варвара, здавалося, вона й забула, що її ноги болять. Тітка Катерина пішла туди, щоб бабу часом напад серця не трафив. Ото вже нарікала Варвара, що світ кудись не туди котиться, що люди геть про ціломудреність забули. Що лишили туристи в хаті якісь карти розпусні, а її онуки взялися розглядати... Тітка трохи заспокоїла бідолашну, скартала принишклих хлопців та й побігла рятувати сіно. Ледь встигли з Оленкою до грози скласти його в копиці.

Але як же гарно було згодом увечері сидіти на тому пахучому сіні у stodолі та слухати тітчині оповідки. І про жертвовність баби Марії, яка, хоч уже й незряча на одне око, та все ще плете капчурі для хлопців на війну. І про довготерпеливість діда Гната, який з ціпком ходить берегом річки і збирає пластикові пляшки, залишені недбалими відпочивальниками. І про все-все на світі, чуване й нечуване. Наприклад, про те, як бравий півень задаваку Славка смиренномудрости навчив. Оленка так реготала, що аж за боки бралася.

— Тітко, а звідки ви знаєте стільки історій? — запитала якась Оленка.

— Та вони самі мене знаходять. Щось люди розкажуть, щось пташка прощобече, щось вітер навіє.

— А яку вітер навіяв, — спитала Оленка.

Тітка усміхнулася і лагідно погладила похресницю по м'якенькому білявому волоссячку:

— Ніжне, як шовкова косиця... Дай, Боже, тобі й бадьорости духу такої, як у неї...

Оленка здивовано дивилася на тітку. Не розуміла, про що йдеться.

— Краще її побачити, аніж послухати історію, — загадково сказала тітка. — Завтра, як Бог дасть доброї погоди, підемо в гори. Вітерець наспівав, що вже час...

І наступного дня дівчинка таки побачила дивовижну шовкову косицю. Тітка привела Оленку у скелясту місцину і показала біленькі едельвейси, або ж, як кажуть гуцули, шовкові косиці, що де-не-де росли, здавалося, просто з каміння. Оленці аж дух перехопило від захоплення.

— Щоразу, дитино, як тебе, не приведи Господи, братиме якась нудьга чи з відчаю опускатимуться руки, згадуй цю квітку-ломикамінь, як її назвала Леся Українка. Якщо Бог нас кличе до життя, то й дає нам сили долати труднощі. Треба тільки з покорою довіритись Йому, — закінчила тітка свою цікаву розповідь. І вони неквапливо рушили додому, може, ще якась історія по дорозі знайдеться.

Автор Світлана Янів

На завершення вправи можна провести бесіду з учнями, поставивши запитання:

- Де і з ким проводила свої літні канікули Оленка?
- Що Оленка робила коли гостювала у тітки?
- Чого тітка навчала Оленку?

Катехит підсумовує, вказуючи, що в оповіданні присутні назви восьми чеснот, про які вчить нас Катехизм УГКЦ. Учні разом їх перераховують. Завдяки їм ми знаємо, які добрі вчинки подобаються Богові і допомагають нам бути щасливими у спільноті Церкви.

Інтерактивна вправа «Дай пораду»

Необхідні матеріали: вісім конвертів із листами-проханнями про пораду із Додатку 3, вісім чистих аркушів, ручки.

Катехит ділить дітей на вісім груп. Кожна група отримує конверт із листом. Завдання учнів прочитати лист, визначити, яку чесноту слід здобути автору та дати письмову відповідь-пораду на нього. Час виконання завдання — 11 хв. Опісля кожна група зачитує лист та свою відповідь на нього перед усім класом.

Катехит підсумовує, що дуже важливо є прислухатися до того, що відбувається у нашому серці, хто у нім «господарює». Святе

Письмо і навчання Церкви (катехизм) допоможуть нам розпізнати гріх і чесноту. А Ісус дасть нам потрібну силу, щоб робити добрі вчинки, якщо ми Його про це попросимо.

IV. Закріплення вивченого. Формування вмій і навиків

Інтерактивна вправа «Поєднай у пари»

Катехит роздає учням видрукувану таблицю із додатку 2. Завдання учнів знайти і з'єднати у пари головні гріхи та протилежні їм чесноти. Час виконання завдання — 3 хв.

V. Підсумок заняття

- Чесноти наближують нас до Бога.
- Церква дає нам перелік головних гріхів і протилежних їй чеснот. Їх є вісім.
- Щоб жити з Богом, практикуємо чесноти й уникаємо гріхів.

VI. Молитва

Катехит запрошує дітей до покаяння. Разом з дітьми робить знак хреста.

Катехит провадить молитву, діти повторюють за катехитом:

Господи, коли я сідаю до столу, допоможи мені зберігати міру у їжі та питті.

Господи, навчи мене ділитися усім добром, яким Ти мене обдаровуєш!

Господи, допоможи не забувати, що Ти завжди про мене піклуєшся!

Господи, наділи мене довготерпеливістю, коли гнів захоче панувати у моєму серці!

Господи, обдаруй мене смиренномудрістю, щоб я завжди пам'ятав (пам'ятала) ким я є у Твоїх очах!

Додаток 2

ОБЖЕРЛИВІСТЬ
РОЗПУСТА
ГРОШОЛЮБСТВО
СМУТОК
ГНІВ
НУДЬГА
МАРНОСЛАВСТВО
ГОРДІСТЬ

РАДІСТЬ У СВЯТОМУ ДУСІ
БАДЬОРІСТЬ ДУХУ
СМИРЕННОМУДРІСТЬ
ПОКОРА
ПОМІРКОВАНІСТЬ
ЦІЛОМУДРЕНІСТЬ
ДОВГОТЕРПЕЛИВІСТЬ
ЖЕРТОВНІСТЬ

ОБЖЕРЛИВІСТЬ
ПОМІРКОВАНІСТЬ

РОЗПУСТА
ЦІЛОМУДРЕНІСТЬ

ГРОШОЛЮБСТВО
ЖЕРТОВНІСТЬ

СМУТОК
РАДІСТЬ
У СВЯТОМУ ДУСІ

ГНІВ
ДОВГОТЕРПЕЛИВІСТЬ

НУДЬГА
БАЎДОРИСТЬ ДУХУ

МАРНОСЛАВСТВО
СМИРЕННОМУДРІСТЬ

ГОРДІСТЬ
ПОКОРА

Слава Ісусу Христу!

Мене зовуть Максим. Я дуже люблю грати ігри у телефоні. Це займає багато часу, тому я не встигаю робити домашнє завдання і отримую погані оцінки у школі. Мої батьки часто через це сумують. Я їх дуже люблю, але мені тяжко відмовитися від ігор. Порадьте мені вихід із цієї ситуації.

**Максимкові слід працювати
над чеснотою**

Слава Ісусу Христу!

Мене зовуть Оленкою. Маю молодшу сестричку Марічку і разом з нею — багато проблем. Вона завжди бере мої речі без дозволу. Я пробувала ховати їх, але все схвати неможливо. На свої уродини я отримала дуже багато подарунків і солодощів. Мені дуже не хочеться ділитися з Марічкою, а вона ходить за мною хвостиком і просить. Все щось їй потрібно. Що я маю з нею робити?

**Оленці слід працювати
над чеснотою**

Слава Ісусу Христу!

Мене звати Петро. Я ходжу до 3-А класу, в якому є 15 хлопців і 6 дівчат. Андрій, мій однокласник, часто ображає слабших. Останнім часом він принижує мене та насміхається наді мною. Спершу я тільки сумував, але тепер почав гніватися та уникати Андрія. Мені подобається обдумувати план помсти. Вчора, коли я хотів помолитися свої вечірні молитви, мені було дуже важко це зробити. Я відчував тягар на душі. Можливо, я роблю щось зле?

Петрикові слід працювати над чесною

Слава Ісусу Христу!

Мене звати Софія. Я ходжу на спортивну гімнастику. Моя мрія — стати олімпійською чемпіонкою. Я займаюся у спортивному залі кожного дня, але мої результати значно гірші, ніж у інших дівчат. Скільки б зусиль я не докладала, все одно мені не вдається їх наздогнати. Через це відчуваюся дуже знеохоченою і припинити заняття з гімнастики?

Софійці слід працювати над чесною

Слава Ісусу Христу!

Я Арсен і мені 11 років. У своєму класі я найкращий учень. Маю найвищі оцінки з усіх предметів. Також займаю призові місця на шахматних турнірах та преkrасно співаю. Я не люблю, коли мені роблять зауваження, волю, щоб тільки хвалили. Цього літа наш клас їздив на три дні у гори. Для мене було прикрою несподіванкою, що ніхто з однокласників не хотів поселитися зі мною в одній кімнаті. Що зі мною не так?

Арсену слід працювати над чеснотою

Слава Ісусу Христу!

Мене звати Марта. Ходжу до третього класу. Маю двох братиків і сестричку. Дуже їх люблю. Останнім часом наша мама часто хворіє. Довго перебуває у лікарні. Виглядає втомленою і сумною. Ми всі стараємося бути слухняними і допомагати, чим можемо. Але від того їй зовсім не легше. Навіть навпаки, сили покидають її кожного дня. Що ще ми можемо зробити? Як допомогти мамі одужати?

Марті слід працювати над чеснотою

Слава Ісусу Христу!

Мене звати Славко. Вже чотири роки товаришую з Іваном, але три дні тому ми посварилися і не розмовляємо. Думаю, що у всьому винен Іван, і це він має попросити у мене вибачення. Не розумію, чому він цього не робить?

Славко повинен працювати над чеснотою

Слава Ісусу Христу!

Мене зовуть Соломійка. Мені 10 років, ходжу до школи. Батьки часто залишають нас з молодшою сестричкою вдома самих, бо допізна працюють. Якось я награтипла в телевізорі на канал з фільмами для дорослих. З цікавості почали один фільм дивитися. Після цього я мала відчуття, що побувала у ямі з болотом. Що у цьому поганого? Як мені побороти бажання ще раз дивитися такі фільми?

Соломійці слід працювати над чеснотою